

Ålands landskapsnämnds

Nr 28/1951.

framställning till Ålands landsting med för-

slag till landskapslag angående landskapet

Ålands folkhögskola.

Vid plenum den 5 mars 1951 beslöt Landstinget giva landskapsnämnden i uppdrag att till Landstingets höstsession inkomma med framställning om antagande av kodifierad landskapslag angående understöd åt folkhögskola i landskapet Åland, vari stadgandena i rikets verkställighetsförordning av den 24 november 1950 beaktas. Emellertid hade Landstinget vid plenum den 2 mars 1951 befullmäktigat landskapsnämnden att med Ålands folkhögskolförening uppgöra avtal om övertagande av folkhögskolan. Övertagandet är uppenbarligen av Landstinget avsett att ske från och med ingången av år 1952, enär Landstinget vid samma plenum den 2 mars uppdragit åt landskapsnämndens att för folkhögskolan beakta nödiga anslag i budgetförslaget för år 1952. Under sådant förhållande måste väl Landstingets uppdrag till landskapsnämnden att inkomma med förslag till kodifierad landskapslag angående understöd åt folkhögskolan anses förfallet, ty, sedan landskapet övertagit folkhögskolan, blir det icke mera fråga om understöd åt folkhögskolan, utan skolan skall efter övertagandet

helt drivas i landskapets regi, således även beträffande kostnaderna. Däremot anser landskapsnämnden en landskapslag angående landskapets folkhögskola vara behövlig, och har i enlighet därmed låtit utarbeta ett förslag till sådan landskapslag. Förslaget grundar sig i tillämpliga delar på rikets lag och förordning om understöd åt folkhögskola. Enligt förslaget skulle landskapslagen omfatta fem kapitel. Det första skulle innehålla bestämmelser om skolans ändamål och undervisningens organisation, det andra om skolans för- innehavare av tjänst eller befattning, det fjärde valtning, det tredje om lärare och övriga om skolans elever och det femte innehålla särskilda stadganden. Skolan, som upprätthålles av landskapet Åland, och vars undervisningsspråk är svenska, har till uppgift att meddela en på folkskolan grundad kompletterande undervisning och övning i allmänbildande, sociala och yrkesbildande ämnen. Skolan är en ettårig internatskola. Landskapsnämnden har tänkt sig, att skolkursen i en nära framtid skall kunna utvidgas till en tvåårig sådan, så att genomgången kurs vid folkhögskolan kunde utgöra grund för vidare yrkesutbildning.

Folkhögskolans läsår är avsett att omfatta minst 24 arbetsveckor och undervisningen minst 40 timmar i veckan. Elevantalet vid egentlig lärokurs skall utgöra minst 25, och vid särskilda, minst 4

veckor fortgående kurser minst 15, såvida ej landskapsnämnden på särskilda skäl och då elever anmält sig till ett antal av minst 10 medgiver hållande av sådan kurs. Undervisnings- och arbetsprogrammet samt skolans läroböcker fastställas av landskapsnämnden. För den närmare tillsynen av skolans verksamhet skall ^{finnas} en direktion, bestående av fem för tre år utsedda medlemmar, av vilka landskapsnämnden utser fyra och Ålands folkhögskolas elevförbund en. Skolans föreståndare eller vid förfall för honom andre ordinarie läraren ingår som självskriven sjätte medlem och sekreterare i direktionen. Föreskrifter om direktionens åligganden, sammanträden och beslutförhet ingå i förslaget. Skolans föreståndare, som utses av landskapsnämnden efter det tjänsten under trettio dagar varit lediganslagen, är närmast ansvarig för skolans verksamhet, och förvaltningen av dess penningmedel och övriga egendom, och hans närmare åligganden äro i förslaget preciserade. Kompetensvillkoren för föreståndare, lärare, extraordinarie lärare och timlärare äro desamma som vid folkhögskolorna i riket. Beträffande skolans föreständares, lärares och övriga tjänste- och befattningshavares löneförmåner och deras rätt till pension är gällande, vad angående landskapets tjänstemän och befattningshavare är därom stadgat. Land-

skapsnämnden äger inom ramen för i landskapets inkomst- och utgiftsstat beviljade anslag hänföra föreståndare och lärare till avlöningsklass samt för övriga befattningshavare bestämma deras arvoden. Bestämmelserna i förslaget angående föreståndarens och lärarens kompetens, skola icke beröra föreståndare och lärare, vilka vid den föreslagna landskapslagens ikraftträdande äro fast anställda vid skolan. Lärarnas undervisningsskyldighet skall i allmänhet vara minst 20 veckotimmar.

Till elever vid skolan antagas huvudsakligen personer från kommunerna i landskapet. Manlig inträdessökande bör hava fyllt 17 år och kvinnlig 16 år, innan skolans arbetsperiod börjar. För inträde i skolan fordras därutöver god frejd och genomgången folkskola eller på annat sätt förvärvat motsvarande kunskapsmätt samt intyg över, att sökanden är fri från smittsamma sjukdomar.

Elev är skyldig att erlægga av landskapsnämnden fastställda kurs- och elevavgifter. Vid läsårets slut skola eleverna erhålla dimissionsbetyg. Formulären för dimissionsbetygen fastställas av landskapsnämnden.

Överinseendet över folkhögskolan ankommer på landskapsnämnden, som verkställer inspektion av skolan antingen själv eller genom

utsedd inspektör. Bidrag, som utgå till mindre bemedlade elever, fördelas av landskapsnämnden. Direktionen skall uppgöra förslag till reglemente för folkhögskolan, i vilket skall ingå närmare bestämmelser om direktionens, föreståndarens och lärarnas åligganden samt elevernas rättigheter och skyldigheter. Landskapsnämnden äger stadfästa reglementet.

Hänvisande till förestående och biläggande avskrift av det avtal, som ingåtts med Ålands folkhögskolförening r.f. om folkhögskolans övertagande får landskapsnämnden vördsammast förelägga Landstinget till antagande nedanstående

L a n d s k a p s l a g

angående landskapet Ålands folkhögskola.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 kap.

Folkhögskolans ändamål och undervisningens organisation.

1 §.

Folkhögskolan är en ettårig internatskola, som meddelar en på folkskolan grundad kompletterande undervisning och övning i allmänbildande, sociala och yrkesbildande ämnen. Skolan skall i sin verksamhet lägga huvudvikten vid väckande undervisning, som ut-

vecklar självständigt tänkande och elevernas sedliga styrka.

Folkhögskolan upprätthålles av landskapet Åland. Undervisnings-
språket är svenska.

2 §.

Folkhögskolans läsår omfattar minst 24 arbetsveckor och under-
visning bör meddelas minst 40 timmar i veckan.

3 §.

Elevantalet vid egentlig lärokurs skall utgöra minst 25. Om
minst 15 deltagare anmäla sig, kan utöver den egentliga lärokursen
vid folkhögskolan i några till dess program hörande ämnen anordnas
av landskapsnämnden godkända, minst fyra veckor fortgående kurser.

Landskapsnämnden kan på synnerliga skäl tillåta anordnandet av i
1 mom. nämnda särskilda kurser, såvitt antalet deltagare är minst
10.

4 §.

Understiger antalet godkända inträdessökande till folkhögskolan
under två på varandra följande år i medeltal 25, kan skolans indrag-
ning av landskapsnämnden tagas under omprövning.

5 §.

Folkhögskolans föreståndare skall i samråd med lärarkåren år-

ligen i god tid före arbetsårets början uppgöra en detaljerad un-
dervisningsplan, som, godkänd av skolans direktion, skall tillsän-
das landskapsnämnden för fastställelse. Likaså skall undervis-
ningsprogrammet för kortare kurser fastställas av landskapsnämnden.

6 §.

Läro- och kursböcker för undervisningen vid folkhögskolan skola
vara godkända av landskapsnämnden.

2 kap.

Förvaltningen.

7 §.

Den närmare tillsynen över folkhögskolans verksamhet och dess
angelägenheter handhaves av en direktion, som består av fem för
tre år utsedda medlemmar, av vilka landskapsnämnden utser fyra och
Ålands folkhögskolas elevförbund en. Direktionen utser inom sig
ordförande och viceordförande. Folkhögskolans föreståndare eller
vid förfall för honom den andre ordinarie läraren ingår som själv-
skriven sjätte medlem och sekreterare i direktionen.

Ät direktionens ordförande och medlemmar utbetalas av för ända-
målet i skolans utgiftsstat upptaget anslag mötesarvode och rese-
kostnader till belopp, som bestämmes av landskapsnämnden.

Direktionen handlägger frågor rörande förvaltningen av folkhögskolans egendom och ekonomi samt om undervisningens praktiska organisation och gör nödigbefunna framställningar angående dem samt avgiver utlåtande i ärenden rörande skolans verksamhet och undervisning. I detta syfte åligger direktionen

1) att efter lärarkårens hörande årligen utarbeta inkomst- och utgiftsstat för skolan samt före utgången av september månad insända den till landskapsnämnden;

2) att ansvara för dispositionen av medel, anslagna till lokaliteter, undervisningsmateriel och bibliotek samt draga försorg om de inköp, som skola bekostas med dessa medel, såframt icke dessa inköp av direktionen ombetrotts skolans föreståndare;

3) att ansvara för dispositionen av de medel, som genom donation eller testamentariskt förfogande ställts under skolans förvaltning, samt besluta om granskning av räkenskaperna beträffande dessa, såvida ej
da/därom annorlunda bestämts;

4) att tid efter annan verkställa inspektion av undervisningen och därvid tillse, att undervisningsmateriel och arbetsredskap skötas med omsorg och användas ändamålsenligt;

5) att med beaktande av vad i 2 och 3 §§ är stadgat bestämma läsårets samt särskilda kursers begynnelse- och avslutningsdagar och tiderna för skollov samt därom göra anmälan till landskapsnämnden;

6) att fastställa ordningsstadgar för skolan;

7) att fastställa ordningsstadgar för skolans elevhem samt utse en eller flera lärare till övervakare av elevhemmet ävensom i övrigt övervaka verksamheten och ordningen i elevhemmet;

8) att granska och fastställa av lärarkåren gjorda förslag till fördelning av premier och stipendier;

9) att till landskapsnämnden göra förslag om fördelningen av i utgiftsstaten anvisat anslag till understöd åt mindre bemedlade elever;

10) att efter lärarkårens hörande besluta i allvarsammare disciplinära frågor angående de påföljder, vilka kunna drabba föreståndare eller lärare, som gör sig skyldig till försummelse eller förseelse eller visar sig olämplig för sin befattning, ävensom besluta om relegation av elev för viss tid eller för alltid;

11) att avgiva till landskapets myndigheter infordrade uppgifter och utlåtanden;

12) att årligen före utgången av juni månad till landskapsnämnden överlämna berättelse över skolans verksamhet; samt

13) att handlägga övriga ärenden, som enligt denna landskapslag och med stöd av densamma utfärdade bestämmelser ankommer på direktionen.

De påföljder, vilka nämnas ovan i 10 punkten äro: varning, avhållande från tjänsteutövning under en tid av högst tre månader och förlust av lön under samma tid samt avskedande från tjänsten.

9 §.

Direktionen sammanträder under terminerna minst en gång varje månad och vid behov även oftare på kallelse av ordföranden, eller då skolans föreståndare eller minst tre av direktionens övriga medlemmar hos ordföranden därom anhålla.

Direktionen är beslutförför, då ordföranden eller viceordföranden och minst tre av dess medlemmar äro tillstädes.

Beslut fattas med enkel majoritet. Vid lika röstetal avgör ordförandens röst, vid val dock lottning.

Ärendena föredragas av sekreteraren, som även avfattar protokollet.

10 §.

Föreståndaren är närmast ansvarig för skolans verksamhet och förvaltningen av till dess förfogande ställda penningmedel. Honom åligger närmast:

1) att leda och övervaka skolans undervisnings- och uppfostringsverksamhet samt draga försorg om den allmänna ordningen och disciplinen inom skolan;

2) att genom att åhöra undervisningen och följa med det praktiska arbetet vaka över att lärarna behörigen uppfylla sin undervisningsskyldighet och fullgöra sina övriga åligganden;

3) att i samråd med lärarkåren uppgöra läsordning samt tim- och arbetsfördelning för skolan;

4) att sköta skolans inkomster och utgifter och redovisa för desamma med iakttagande av vad därom är särskilt stadgat, samt draga försorg om förvaltningen av skolans fasta och lösa egendom;

5) att förvalta skolans genom donation eller testamentariskt förfogande tillfallna medel samt föra räkenskap över dem;

6) att befordra till verkställighet direktionens och lärarkårens beslut, föra förteckning över skolans elever och matrikel över innehavarna av tjänst eller befattningsvid skolan, så ock upprätta och tillställa vederbörande nödiga skrivelser, statistiska och

andra uppgifter beträffande skolan ävensom årsberättelsen;

7) att bestämma hjälppersonalens åligganden; samt

8) att fullgöra de övriga åligganden, som enligt denna landskapslag eller på grund därav meddelade föreskrifter ankomma på föreståndaren.

3 kap.

Lärare och övriga innehavare av tjänst eller befattning.

11 §.

Vid skolan skall finnas en föreståndare, som leder och övervakar skolan och verksamt deltagar i undervisningen, samt erforderligt antal lärare.

Till biträdande föreståndare må landskapsnämnden på förslag av direktionen utse någon lärare, som ej är av samma kön som föreståndaren, att bistå föreståndaren vid skolans ledning.

I mån av behov kan till skolan inom gränserna för landskapets inkomst- och utgiftsstat antagas extraordinarie lärare, timlärare, tillfälliga föreläsare samt nödig hjälppersonal.

12 §.

Kompetensvillkoren äro:

1) för föreståndaren avlagd filosofiekandidatexamen, sociologie-

kandidatexamen eller annan motsvarande högskoleexamen, och att han antingen i kandidatexamen eller vid särskilt förhör erhållit vitsord i pedagogik eller folkbildningslära samt att han under minst 24 veckor med framgång praktiserat eller tjänstgjort som lärare i folkhögskola. Praktiken bör förvärfvas i av landskapsnämnden fastställd ordning;

2) för lärare avlagd slutexamen vid universitet eller annan högskola, facklig lärarutbildningsangsanstalt eller folkskollärarseminarium, och att han antingen i samband med sådan slutexamen eller särskilt erhållit vitsord i pedagogik eller folkbildningslära samt att han under minst 14 veckor med framgång praktiserat vid folkhögskola, varvid praktiken förvärfvats i av landskapsnämnden fastställd ordning.

Av lärare i de teoretiska huvudämnena fordras dessutom, att han i sina centrala undervisningsämnen vid högskola erhållit nästhögsta vitsord.

Extraordinarie lärare och timlärare böra såvitt möjligt i motsvarande mån äga samma kompetens, som för innehavare av ordinarie tjänst eller befattning är stadgat.

13 §.

Tjänst som föreståndare eller lärare anslås av landskapshämnden ledig att ansökas inom trettio dagar.

Föreståndare och lärare utses av landskapsnämnden, sedan skolans direktion utlåtitt sig om sökandens kompetens och lämplighet för tjänsten, till en början på två provår, efter vilkas utgång åt honom, därest han befinnes uppgiften vuxen och lämplig för tjänsten samt att hans arbetsuppgift kan uppskattas till minst 20 veckotimmar, skall utfärdas fullmakt å tjänsten.

Extraordinarie lärare och timlärare antagas av landskapsnämnden efter inhämtat utlåtande av direktionen och lärarkåren, och förordnande utfärdas åt dem.

Tillfälliga föreläsare och hjälppersonal antagas och entledigas av skolans föreståndare.

14 §.

Beträffande skolans föreståndares, lärares samt övriga tjänste- och befattningshavares löneförmåner och deras rätt till pension är gällande, vad angående landskapets tjänstemän och befattningshavare därom är stadgat.

4 kap.

Elever.

15 §.

Till elever vid skolan antagas huvudsakligen personer från kommunerna inom landskapet Åland.

För inträde i skolan fordras intyg över god frejd och genomgången folkskola eller på annat sätt förvärvat motsvarande kunskapsmätt samt intyg över, att sökanden är fri från smittsamma sjukdomar. Manlig inträdessökande bör hava fyllt 17 och kvinnlig 16 år, innan skolans arbetsperiod börjar.

16 §.

Elev är skyldig att erlagga av landskapsnämnden fastställda kurs- och elevhemsavgifter.

17 §.

Vid läsårets slut hålles avslutning, vid vilken eleverna tilldelas dimissionsbetyg. Vid avslutningstillfället utdelas även eventuella stipendier, uppmuntringspremier och understöd.

Såsom vitsord i betyg användes: berömlig (10-9), nöjaktigt (8-7), försvarligt (6-5) och dåligt (4-1).

Formulär för betyg fastställs av landskapsnämnden. Betyg undertecknas av skolans föreståndare och en av lärarkåren utsedd lärare.

18 §.

Elev bör i och utom skolan uppträda hyfsat samt noggrant iakttaga skolans ordningsregler.

Under lektion eller i allmänhet i skolan begångna förseelser bestraffas i enlighet med skolans ordningsregler och den lärare, under vars tillsyn eleven står.

Gör sig elev skyldig till grövre förseelse, skall han av föreståndaren tilldelas varning, antingen enskilt eller inför den församlade lärarkåren. Upprepas förseelsen, eller är den av allvarligare art, kan saken hänskjutas till direktionen, och kan anmoda eleven att avgå från skolan eller skilja honom från skolan på viss tid eller för alltid. Relegering och annat straff av allvarligare art skall jämväl meddelas föräldrar eller förmyndare.

5 kap.

Särskilda bestämmelser.

19 §.

Överinseendet över folkhögskolan ankommer på landskapsnämnden, som verkställer inspektion av den antingen själv eller genom utsedd inspektör.

20 §.

De bidrag, som utgå till mindre bemedlade elever, fördelas av

landskapsnämnden. För detta ändamål bör direktionen senast inom mars månad till landskapsnämnden insända på fastställd blankett däri förutsatt utredning angående varje mindre bemedlad elev.

21 §.

Studieavgifternas totalbelopp fastställas för varje arbetsperiod av landskapsnämnden. Till studieavgifterna räknas skäligen kostnader för kursavgiften, bostad och kost, kursböcker och studiemateriel samt tvenne resor fram och tillbaka till skolorten.

Landskapsnämnden äger förordna på vilket sätt skall fastställas, att elev är mindre bemedlad.

22 §.

Sådant beslut av direktionen, som angår disciplinära påföljder, vilka kunna drabba föreståndare eller lärare för försummelse eller förseelse eller visad olämplighet i tjänsten, kan av vederbörande föreståndare eller lärare överklagas inom 30 dagar efter delfåendet hos landskapsnämnden, som slutligt avgör saken. Till avhållande från tjänsteutövning eller till tjänstens förlust dömd föreståndare och lärare kan likväl av direktionen utan avseende å besvär avhållas från tjänsteutövning, intill dess landskapsnämnden slutligt avgjort saken.

23 §.

Landskapsnämnden äger inom ramen för i landskapets inkomst- och utgiftsstat beviljade anslag hänföra föreståndare och lärare till avlöningsklass samt för övriga befattningshavare bestämma deras arvoden.

24 §.

Bestämmelserna i 12 § av denna landskapslag beröra ej föreståndare och lärare, vilka vid denna landskapslags ikraftträdande äro fast anställda vid skolan.

25 §.

För skolan skall direktionen uppgöra förslag till reglemente, i vilket skall ingå närmare bestämmelser om direktionens, föreståndarens och lärarnas åligganden samt om elevernas rättigheter och skyldigheter. Landskapsnämnden äger stadfästa reglementet.

26 §.

Denna landskapslag skall tillämpas från och med den 1 januari 1952, och genom densamma upphäves Ålands landstings beslut om antagande av landskapslag angående understöd åt folkhögskola i landskapet Åland, utfärdat den 10 mars 1931 (2/31) jämte senare däri gjorda ändringar.

Mariehamn den 19 november 1951.

På landskapsnämndens vägnar:

Lantråd

Viktor Strandfält

Viktor Strandfält.

Landskapssekreterare

Ch. Stormbom

Ch. Stormbom.

A v t a l .

Sedan Ålands landsting vid plenum den 2 mars 1951 befullmäktigat Ålands landskapsnämnd att med Ålands Folkhögskolförening r.f. uppgöra avtal om övertagande av Ålands folkhögskola, har denna dag följande överenskommelse träffats:

1) På villkor att landskapet Åland övertager och upprätthåller Ålands folkhögskola överlåter Ålands folkhögskolförening r.f. utan vederlag åt landskapet Åland samtliga sina tillgångar mot att landskapet förbinder sig att lagligen ansvara för återbetalandet av föreningens skulder.

2) I punkt 1) nämnda egendom och skulder utgöra:

Egendom:

- a) Skolfastigheten.
- b) Samtliga skolmöbler och -inventarier, undervisningsmateriel och arbetsredskap samt skolans bibliotek.
- c) Bankdepositioner till ett värde av 871.680 mark.
- d) Aktier till ett värde av 6.530 mark.

Skulder:

- a) Gæld för finansiering av ombyggnader och remonter å skolbyggnaden och lärarbostaden högst 2.500.000 mark.
 - b) Gæld till fonderna med 111.485 mark.
- 3) Förvaltningen av skolans fonder, vilka genom donation, testamentariskt eller annat förfogande ställts under Ålands folkhögskolförening r.f:s förvaltning, övergår till landskapet. Värdet av fonderna uppgå nu till samma belopp som under 2 punkten c) nämnda bankdepositioner och under "Skulder" upptagen gæld till fonderna.
- 4) Ålands folkhögskolas föreståndare, lärare och övriga anställda bibehållas vid sina nuvarande tjänster och befattningar samt tillför-

säkras löneförmåner och rätt till pension i enlighet med, vad i landskapslag är eller varder därom stadgat.

5) Ålands folkhögskolas föreståndare och fast anställda lärare förbinda sig att godkänna av Ålands landskapsnämnd företagen ändring av skolans organisation, samt att icke ställa några krav i anledning av företagen sådan ändring.

6) Landskapet Ålands övertagande av Ålands folkhögskola sker den 1 januari 1952 och landskapets ansvarighet för övertagen gäld vidtager samma dag.

Mariehamn den 17 november 1951.

Ålands Folkhögskolförening r.f.

Ålands landskapsnämnd

Larl Carlsson

Lantråd

Viktor Strandfält

Viktor Strandfält.

Jan Erik Eriksson

Avtalet till de delar detsamma berör Ålands folkhögskolas föreståndare och lärare godkännes.

Finström den 18 november 1951.

Jan Erik Eriksson
Riiser Kuoro

Greta Eriksson
Agnar Kuoro

Bevittna:

Glädde Wallin

Göta Edström